

The Relationship between the Turkish Republic of Northern Cyprus and the Organization of Turkish States in the Framework of the Concept of Recognition in International Law

Sibel Akgün¹

Sakarya University, International Relations Department, Sakarya, Türkiye

ABSTRACT

The relations of states, which are one of the most fundamental actors in international relations, are established within the framework of international law. One of the most important issues of international law is that states officially recognize each other and conduct the relationship through this recognition. In this context, recognition is one of the most important issues of interstate relations. The Turkish Republic of Northern Cyprus has also declared its independence since 1983 and has become the subject of international relations as a state. However, the state structure in which the Turkish Cypriots fulfilled all its elements has not been officially recognized by other states apart from Turkey since then. After the establishment of the Organization of Turkish States, it continues to work towards becoming one of the most important international organizations of the Turkish world. The fact that the Turkish Republic of Northern Cyprus has been officially admitted to the Organization of Turkish States as an observer since 2022 has been a turning point in terms of recognition in terms of international law and maintaining its existence in a strong way. In the study, the membership of the Turkish Republic of Northern Cyprus to the Organization of Turkish States will be discussed and analyzed within the scope of international law. The aim of the study is to reveal that the admission of the Turkish Republic of Northern Cyprus to the Organization of Turkish States as an observer is a very important development in the way of recognition within the scope of international law.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 22.05.2023

Received in revised form: 22.06.2023

Accepted: 23.06.2023

Available online: 30.06.2023

Article Type: Review Article

Keywords: Recognition, International Organizations, Turkish Republic of Northern Cyprus, Organization of Turkish States

© 2023 SAÜTAD All rights reserved

Extended Summary

1. Purpose

The aim of the study is to reveal that the TRNC, which has been an actor in international relations since 1983, strengthens its relationship with the TDT, the most important organization of the Turkish world. The formation and acceptance of the existence of a state as a person of international law is discussed with many discussions and opinions. In these discussions, in which two founding and explanatory views come to the fore, the TRNC meets all the indispensable qualities such as population, land and sovereignty within the framework of the explanatory view for the existence of states. With its separate existence in the Mediterranean basin, the TRNC is a state that will make very important contributions to both the international system and the Turkish world. The fact that this state is also involved in the TDT in the post-1990 reorganization of the Turkish world will contribute to the

¹ Corresponding author's address: Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Sakarya, Türkiye
e mail: sgulcan@sakarya.edu.tr

strength of the region. In this study, it will be tried to reveal that this situation will also be a very important step for the TRNC to overcome the recognition problem.

2. Method

In the study, descriptive analytical method will be used within the framework of qualitative data analysis. The literature review will be done with primary and secondary sources and the results will be evaluated with the hermeneutic method. In the study, the results in the discussion of recognition and recognition in international law will be made with an explanatory view. The subject of the study will be limited only within the framework of the TDT relations with the TRNC within the scope of recognition and recognition in international law.

3. Findings

One of the most important titles of relations between states in international law is recognition and recognition. In this regard, the attitudes of both individual states and international organizations are an important step. The TRNC joined the international system by declaring its independence in 1983. After the declaration of independence of the TRNC, there were problems in recognition. There are various opinions within the scope of international law norms in the personality acquisition of states. Recognition and recognition is an important step for states individually at the level of a single actor as well as at the level of international organizations as multiple actors. The TRNC was not recognized by any country other than Türkiye after the declaration of independence. The TRNC, which has been trying to demonstrate its existence in international organizations since the 1990s, has taken many steps in this respect. The problem of recognition of the TRNC within the framework of international law has strengthened its existence within the framework of the explanatory theory in international law, as it participated as an observer member in the TDT, which was established in the Turkish world after the 2000s.

4. Conclusion

Recognition and recognition in international law constitute the most basic dynamics of establishing a relationship with an entity as an actor in the international system. There are different opinions in this context. In the discussions held on the basis of two different views, the explanatory opinion is not based on the declaration for the existence of the state. The explanatory view accepts the existence of actors who have basic conditions such as land, authority, population. In this context, the TRNC has declared its state as a subject since 1983. It has not been officially recognized by any country other than Türkiye. However, the TRNC has all the criteria of the explanatory opinion. It has even been accepted as an observer to international organizations outside of Turkey since the 1990s. TDT, one of these organizations, is the most important international regional cooperation organization established in the Turkish world in the 2000s. The TRNC joined the TDT in 2022 with its own official name as an observer. Thus, it strengthened its existence as a subject in international law. TDT-TRNC relations have a dynamic that has potential both for the Turkish world and at the global level geopolitically and economically in the short and medium term. The work and cooperation of both actors in this context has a lot of potential with the gains of both sides. For this reason, it will be important that mutual relations continue to increase even more.

Uluslararası Hukukta Tanınma Kavramı Çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türk Devletleri Teşkilatı İlişkisi

Sibel Akgün^{ID}

Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Sakarya, Türkiye

ÖZ

Uluslararası ilişkilerde en temel aktörlerden biri olan devletlerin ilişkileri uluslararası hukuk çerçevesinde kurulmaktadır. Uluslararası hukukun en önemli konularından biri devletlerin resmi olarak birbirini tanıması ve ilişkiyi bu tanıma üzerinden yürütmesidir. Tanınma bu kapsamda devletlerarası ilişkilerin en önemli konularından biridir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de 1983 yılından itibaren bağımsızlığını ilan ederek devlet olarak uluslararası ilişkilerin öznesi olmuştur. Ancak Kıbrıslı Türklerin tüm unsurlarını yerine getirdiği devlet yapısı o günden bugüne Türkiye dışında diğer devletler açısından resmi olarak tanınmamıştır. Türk Devletleri Teşkilatının tam olarak kurulması sonrasında Türk dünyasının en önemli uluslararası örgütlerinden biri olma yolunda çalışmaları devam etmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ise 2022 yılından itibaren kendi adı ile resmi olarak Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci statüsünde kabul edilmesi uluslararası hukuk açısından tanıma ve varlığını güçlü bir biçimde devam ettirme konusunda bir dönüm noktası olmuştur. Çalışmada uluslararası hukuk kapsamında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Devletleri Teşkilatı'na üyeliği ele alınarak, analiz edilecektir. Çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci olarak kabul edilmesinin tanıma yolunda alınmış çok önemli bir gelişme olduğunu uluslararası hukuk kapsamında ortaya koymaktır.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı: 22.05.2023

Düzeltilmiş hali alındı: 22.06.2023

Kabul edildi: 23.06.2023

Çevrimiçi yayınlandı: 30.06.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler: Tanınma, Uluslararası Örgütler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türk Devletleri Teşkilatı

© 2023 SAÜTAD Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Devletler düzeyinde uluslararası hukukun en önemli konularından biri tanıma ve tanınmadır. Devletler tanıma ve tanınma çerçevesinde birbirleri ile ilişki kurmakta ve devam ettirmektedir. Uluslararası hukukta tanıma konusunda ise çeşitli görüşler ve tartışmalar bulunmaktadır.

Uluslararası hukukta devletlerin tanınması konusunda Kurucu ve Açıklayıcı olmak üzere başlıca iki görüş vardır. Kurucu teoriye göre uluslararası hukuk tanınmayı diğer devletlerin tanıması şartına bağlamaktadır. Buna göre tanıma kendiliğinden değil diğer devletin onayı ile olabilmektedir. Bir devletin hukuki bir varlık kazanabilmesi için tanınması gerekmektedir. Açıklayıcı teori ise konuya Kurucu teoriye göre farklı bakmaktadır. 1933 yılında kabul edilen Montevideo Devletlerin Hakları ve Yükümlülükleri Sözleşmesi'nin 1. Maddesine göre devlet olmanın belli temel kriterleri vardır. Bunlar: a) Sürekli bir nüfus b) belirli bir toprak parçası c) hükümet d) diğer devletlerle ilişki geliştirme kapasitesi. Bu teoriyi savunan uluslararası hukuk otoritelerine göre, yukarıdaki şartları yerine getiren oluşumlar, uluslararası toplum üyeleri tarafından tanınmasalar da, devlet olarak kabul edilmelidirler. Açıklayıcı teori bu çerçevede bir devletin tanınması için diğer devletlerin tutum ile kararlarına değil o varlığın gerçekliğine bakmaktadır (Kıran, 2015, s.934- 935).

Dolayısı ile Açıklayıcı teoride uluslararası hukuka göre *tanınma* bir devletin varlığının koşulunu oluşturmamaktadır. Tanınma bu kapsamda kurucu bir unsur olarak devletin varlığı için olmazsa olmaz değildir. Tanınmayan bir devlette gerekli olan kriterleri karşılarsa fiilen var olabilmektedir (İsmaylov, 2021).

O halde açıklayıcı teoriye göre uluslararası hukuk kapsamında temelde devlet olarak kabul edilmek için gerekli olan şartlar toprak, egemenlik ve nüfustur. Ancak bunlar tek başlarına veya topluca devlet olarak tanınmanın asli unsuru değildir. Devletler açısından tanıma kurucu değil açıklayıcı bir işlemdir. Bir devletin var olabilmesi için tanıma zorunlu bir koşul değildir. Uluslararası hukukta tanıma konusunda dört kategori söz konusudur. Bunlar;

- De jure (hukuki) tanıma
- De facto (fiili) tanıma
- Zımni (örtülü) tanıma
- Açık tanımadır.

Bir devletin diğer devlet veya devletler düzeyinde tanınması ile ilişkili olarak konunun diğer önemli bir boyutu uluslararası ilişkilerin yine en önemli aktörlerinden biri olan uluslararası örgütlerdir. Uluslararası örgütlerin tarihi devletler açısından çok uzun bir dönem değildir. Uluslararası örgütler 20. yüzyılın başlarında oluşturulmaya başlanmıştır ve nitelik ile nicelik itibari ile devletler tarafından farklı amaçlar için kurulmuştur. Her uluslararası örgütün yapı ile fonksiyonları farklıdır. Uluslararası hukukta bu dört kategoriden De jure ve De facto tanımanın her ikisi de bir hukuki işlem sonucu olmakta ve yazılı/sözlü beyana dayanmaktadır. İkisi arasındaki temel fark De jure tanıma kesin bir irada beyanı ve tanıma iken eğer yeni kurulan bir devletin veya varlığın bağımsızlığı, siyasal egemenliği konusunda bir şüphe varsa devletler bu durumda De facto tanıma gerçekleştirmektedir (Keskin, 2019).

İç siyasal düzende devletlerin otoritesinin birebir aynısı olmasa da uluslararası örgütler bir yandan mevcut sistemde bulunan özellikleri temsil etmekte diğer yandan ise normatif özellikleri oluşturmaya ve geliştirmeye çalışmaktadır. Devletlerin dış politikalarında etkili olan dinamiklerden biri olan uluslararası örgütler, siyasal sisteme de belirli ölçüde düzenlilik de kazandırmaktadır (Sönmezoglu, 2000, s. 649-650).

Mehmet Gönlübol'a göre uluslararası örgütler büyüklükleri, yapıları, yetkileri ve amaçları bakımından birbirinden çok farklı yapılara sahip olabilmektedirler. İlgi alanları ve amaçları farklı farklı olan uluslararası örgütler amaçları bakımından devletler sisteminin daha iyi çalışması ve ulusal devletlerin görevlerini daha iyi bir şekilde yapmasını sağlayan bir araçtır. Uluslararası örgütlenmeler bu çerçevede uluslararası ilişkilerde yeni yöntemler getirerek, görüşme ve kurumsallaşma için zemin de hazırlamaktadır. Gönlübol'a göre temel olarak somut olan bu işlevlerinin dışında uluslararası örgütlenmelere devletlerin ortak sorunlarını çözmenin dışında daha iyi bir dünya sistemi kurulmasını sağlayan bir araç olarak bakılması da söz konusudur (1993, s.522-523).

Uluslararası örgütler kendi içinde çok farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadır. Bu çerçevede uluslararası örgütleri amaçlarına, üye sayılarına, sürelerine, coğrafi dağılımlarına, faaliyetlerine, üyeler arasında ortak motifler bulunmasına, görevlerine, karar alma yetkisinin kullanımına, aktör tiplerine, refah durumlarına, kabul edilen modellerine, kuruluş ve gelişimlerine, yaptırım başarısına, oylama yöntemlerine göre birçok sınıflandırma yapmak mümkündür (Dedeoğlu, 1998, s.18- 27).

Uluslararası ilişkilerde devletlerden sonra aktör olarak ikinci önemli rolü uluslararası örgütler oynamaktadır. Geçmişi çok uzun olmayan uluslararası örgütlenmeler zamanla devletler için çok önemli bir hale gelmiş ve varlıklarını güçlendirerek devam ettirmiştir. Özellikle ulaşım ve iletişim kanalları arttıkça devletler dış politikalarını hatta içi politikalarını etkileyecek uluslararası örgütlenme sayısını arttırmışlardır. Devletler arasında kurulan uluslararası örgütler bugün uluslararası hukukunda en temel öğelerinden birini oluşturmaktadır (Güneş, 2016).

Uluslararası örgütleri için bir tanım vermek zordur. Ancak genel olarak uluslararası örgütlenmeler için devletler tarafından kurulmuş ve uluslararası faaliyet gösteren devlet dışı oluşumlar demek mümkündür. Uluslararası örgütlenmeler üyesi olan devletlerin bir araya gelerek belirledikleri ortak hedefler doğrultusunda işbirliği yaptıkları yapılardır. Bu örgütler örgüte üye ülkeler tarafından rıza ile üretilen kurucu anlaşmalar çerçevesinde oluşturulmaktadır. Birçok farklı amaç ve hedef için bir araya gelen devletler uluslararası örgütler için de birbirleri ile ikili ilişkilerinin dışında bağlantı da kurmaktadır (Telli, 2011, s. 400).

Uluslararası hukuk çerçevesinde uluslararası örgütler askeri, siyasi, diplomatik, ekonomik, toplumsal vs. birçok alanda devletler için bugün çok önemli yapılar haline gelmişlerdir. Bu örgütler hatta küreselleşme ile birlikte terör, salgın hastalıklar, çevre gibi devletlerin ve toplumların gündemine yeni

giren konularda da ön plana çıkmaya başlamışlardır. Klasik yapılageliş amaçlarının ve fonksiyonları ile birlikte bu yeni alanlar ve konular uluslararası örgütlenmeleri son derece önemli hale getirmiştir. Bu örgütlerin dolayısı ile meşruluğu, işlevselliği ve etkisi artmıştır (Özdan, 2018, s.130- 131).

Ele alınan çerçeve kapsamında Türk dünyasını oluşturan devletlerin bir araya gelerek 2009 yılında kurdukları TDT (Türk Devletleri Teşkilatı) o günden bugüne Türk dünyası havzasındaki devletlerin işbirliği için oluşturulmuş önemli bir uluslararası örgütlenmedir. Üye sayısını arttırarak ve işbirliğini alanlarını çoğaltarak varlığını güçlü bir biçimde pekiştiren TDT, 2022 yılında KKTC'yi de gözlemci üye olarak kendi ismi ile örgüte kabul etmiştir. Aşağıda ele alınacağı üzere uluslararası hukuk kapsamında varlığı ve tanınması tartışma konusu olan KKTC ile TDT arasındaki ilişkilere bu çerçevede bakmak için öncelikle TDT'nin yapısına bakmak gerekmektedir.

Çalışmanın amacı uluslararası hukukta tanıma ve tanınma kavramları çerçevesinde TDT'ye gözlemci olarak üye olmanın KKTC açısından önemli bir aşama olduğunu ortaya koymaktır. Çalışmada kullanılan yöntem ise araştırma literatüre dayalı betimsel analiz olarak tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

2. Türk Devletleri Teşkilatı ve Yapısı

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılması uluslararası sistemde çok önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Bölgesel olarak ise Orta Asya ve Kafkasya'da da bağımsızlığını kazanan devletler tek başlarına egemenliklerini alarak, ulusal ve uluslararası ilişkilerine odaklanmıştır. Bu devletlerin bölgesel ve küresel olarak dış politikaları da yeni bir boyut kazanmıştır. Orta Asya ve Kafkasya ile tarihsel, dini ve etnik olmak üzere siyasi, ekonomik, kültürel düzeyde ilişki kuran Türkiye ile birlikte ilişkilerini ve işbirliğini geliştirme amaçlı olarak teşkilatlanması da bu dönemde başlamıştır.

TDT, Sovyetler Birliği sonrası Türkiye'nin öncülüğünde 1992 yılından beri toplanan, "Türkçe Konuşan Devletler Devlet Başkanları Zirveleri" sonucunda ortaya çıkan bir örgüttür. TDT (eski adıyla Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi - Türk Konseyi), Türk Devletleri arasında kapsamlı işbirliğini teşvik etmek amacı ile uluslararası bir örgüt olarak 2009 yılında kurulmuştur. Teşkilatın kurucu üyeleri Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye olmuştur. 2019 yılında da Özbekistan teşkilata tam üye olmuştur.

3 Ekim 2009'da Nahçıvan Anlaşması ve 16 Eylül 2010'da İstanbul Bildirisi ile teşkilat kuruluş amaçları BM (Birleşmiş Milletler) Antlaşması amaç ve ilkeleri çerçevesinde barış ile güvenliğin korunarak, iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Teşkilatın Türk Konseyi çatısı altında 2010 yılından itibaren öncelikleri ve yol haritası açıklanmıştır. Teşkilatın tam olarak kurulması sonrasında daimi olarak yapılan zirveler ise Türk Devletleri Zirvesi olarak isimlendirilmiştir (TDT).

TDT'nin beş ana organı bulunmaktadır. Bunlar; Devlet Başkanları Konseyi, Dışişleri Bakanları Konseyi, Aksakallar Konseyi, Kıdemli Memurlar Komitesi ve Sekreteryadır. TDT aynı zamanda Ankara'da bulunan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSÖY), Bakü'de bulunan Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPÖA), Astana'da bulunan Uluslararası Türk Akademisi, yine Bakü'de bulunan Türk Kültür ve Miras Vakfı ve İstanbul'da bulunan Türk Ticaret ve Sanayi Odası gibi mevcut işbirliği mekanizmaları için bir şemsiye kuruluş niteliğindedir. Teşkilatın bayrağı üye devletlerin bayraklarından ve tabiatıyla kültürlerinden ortak elementlerden oluşturulmuştur. Bu elementler Hilal, Yıldız, Türk Rengi - Turkuaz ve Doğu'dan doğan Güneş'tir. Teşkilata üye ülkeler 2023 itibarıyla Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'dır. Teşkilata gözlemci ülkeler ise Macaristan, Türkmenistan ve KKTC'dir (Durmaz, 2021).

TDT'nin 2009 yılında kabul edilen Nahçıvan Anlaşması'nın 2. Maddesinde ortaya konulan temel amaç ve görevleri şu şekilde belirlenmiştir;

- Taraflar arasında güven tesis edilmesi ve karşılıklı olarak bu güvenin güçlendirilmesi,
- Bölgesel olarak ve bölge dışında barışın korunması, dış politikalarda ortak tutumlar belirlenmesi,

- Örgütlü ulusal ve uluslararası sınır suçları, terörizm, ayrılıkçılık ve aşırılıklar başlıklarında ortak koordinasyon sağlanması,
- Belirlenen ortak amaçlar doğrultusunda bölgesel ve ikili işbirliklerinin yapılması,
- Ticaret ve yatırım için gerekli koşulların oluşturulması, dengeli ve kapsamlı ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin hedeflenmesi,
- Hukukun üstünlüğü, insan hakları ve iyi yönetim konularının görüşülmesi,
- Eğitim, kültür, bilim, teknoloji ve kitle iletişim alanlarında etkileşimin artırılması ve bu alanlardaki işbirliğinin geliştirilmesi,
- Adli alanlarda ve hukuksal konularda işbirliğinin güçlendirilmesi.

2021 yılının Kasım ayında TDT'nin İstanbul Zirvesi'nde örgütün yukarıda ele alınan hedef ve amaçları 2040 yılı için Türk Dünyası Vizyonu adıyla stratejik bir belge olarak kabul edilmiştir. Belgedeki hedefler siyasi, ticari-ekonomik, halklar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve Türk devletlerinin uluslararası toplumla ilişkileri olarak tekrar teyit edilmiştir. Zirvede TDT'nin temel görevinin Türk ülkeleri arasında çeşitli alanlarda ilişkileri geliştirmek, karşılıklı güven ortamı oluşturmak ve uluslararası ilişkilerde birbirini desteklemek olduğu belirtilmiştir (Kızıltoprak, 2022).

TDT Türk devletleri arasında ortak bağlardan hareket ederek, uluslararası ve bölgesel alanlarda ortak politikalar benimsemeye çalışmaktadır. Bu örgütte bir araya gelen devletlerin kimlik temelli olarak ortak hareket etmesi itici gücü oluşturmaktadır. Teşkilatın çalışma esaslarında üyelik için Türk dilinin konuşulduğu ülkelerden olma zorunluluğu da bu durumu teyit etmektedir (Erkiney ve Aray, 2022, s.242).

TDT, bölgesel işbirliği kapsamında Türk dünyasının oluşturduğu en önemli oluşumdur. Hem bölgesel hem de dünya genelinde istikrar ve barış için ortak harekete edilmesi Avrasya bölgesindeki siyasi ve ekonomik rekabet ile birlikte düşünüldüğünde örgütün önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır (Alpar, 2023, s.7). TDT aynı zamanda bölgesel olarak devletlerin iç işlerine karışmadan ortak siyasi kimlik ve normlar oluşturarak işbirliğini güçlendirme amaçlı olarak kendini konumlandırmıştır. Böylece devlet odaklı olarak çözümlerin de bu kapsamda bulunması gerektiğinin altı çizilmektedir (Kartal, 2021).

Türk dünyasındaki devletlerin siyasi, ekonomik, kültürel vs. çok boyutlu birbirleri ve dünya ile bütünleşme çabası kapsamında kurduğu TDT, tüm bu fonksiyonlarının yanı sıra bölgenin değer, ilke ve çıkarlarını da öncelemektedir. Bu kapsamda Türk dünyasının bütünleşme çabaları, bu coğrafyanın kadim olarak önemini de ortaya çıkarmaktadır. Teşkilat böylece kendi içinde ve çevresinde istikrarlı, gelişmiş bir merkez olmasının yolunu da açmaktadır (Amyrev, 2022, s.1-2).

TDT, jeopolitik ve jeoekonomik olarak ise son dönemde yaşanan Rusya Ukrayna savaşı gibi önemli gelişmelerin yaşandığı bölgede ve dünyada Türk dünyasının bütünleşmesinin faydalarını da göstermektedir. Tüm dünyada hem Rusya Federasyonunun anılan savaş nedeni ile zayıflaması ve savaşın devam etmesi, Çin'in Asya Pasifik'te ve Hint Pasifik bölgesinde Amerika Birleşik Devletleri ile girdiği rekabet, TDT'nin geliştirmeyi amaçladığı işbirliğinin bölge ve dünya için önemli fırsatlar yaratmasını beraberinde getirmektedir. Sadece jeostratejik olarak değil jeoekonomik olarak da Covid salgını ve Rusya Ukrayna savaşı sonrası dünya genelinde ticaret, enerji, göçmenler, üretim ve tedarik zincirlerinin aksaması TDT'nin ekonomik işbirliği için de önemini ortaya koymaktadır (Hanayi, 2022).

11 Kasım 2022'de TDT'nin Semerkant Zirvesi'nin sonuç bildirgesinde dünyada ve bölgede yaşanan gelişmeler de dikkate alınarak, iki konu üzerine vurgu yapılmıştır. Bunlar, barış ile güvenliğinin tesisi ve istikrar ile ekonomi ve enerji temelli işbirliklerinin geliştirilmesidir. Hatta bu konuda bir adım daha ileri gidilerek, TDT'nin bölgesel güvenlik konusunda Orta Asya'da somut olarak öneriler sunması söz konusu olmuştur. Bu öneri bildirmede Kırgızistan ile Tacikistan arasındaki sınır sorunlarının barışçıl yollarla çözülmesi ihtiyacına vurgu yapılmıştır. Böylece TDT, istikrarlı bir Orta Asya ve istikrarlı bir dünya oluşturmaya çalışmıştır (Başaran, 2022)

Böylece 2000'li yıllardan itibaren bölgesel olarak Türk dünyasını oluşturan devletlerin bir araya gelerek kurduğu TDK hem bölgesel hem de dünya genelinde çok amaçlı fonksiyonları ile sürekli olarak gelişen dinamik bir örgüt olmuştur. Bu örgütün 2022 yılı sonunda KKTC'yi de gözlemci üye olarak kabul etmesi ise hem Türk dünyasının bir arada bulunması hem de barış için çok önemli bir gelişme olmuştur. KKTC açısından ise uluslararası hukukta tanınma konusunda sorun yaşayan Kıbrıs Türkleri açısından tarihlerindeki en önemli gelişme olmuştur. Bu nedenle KKTC TDT arasındaki ilişkilere daha yakından bakmak gerekmektedir.

3. KKTC ve TDT İlişkilerinin Çerçevesi ve Önemi

Kıbrıs adası tarihten günümüze kadar stratejik olarak Doğu Akdeniz'in en önemli alanlarından biri olmuştur. Adanın jeopolitik konumu çok farklı medeniyet ve devletlerin egemenliğini kurması ile sonuçlanmıştır. Farklı egemenlik ve güç mücadeleleri ile birlikte demografik olarak da adada uzun yüzyıllardır yaşayan Ortodoks Rum halkı Osmanlı İmparatorluğu döneminde Müslüman bir devletin yönetimi altında yaşamıştır.

Tarihsel olarak ada Osmanlı İmparatorluğu'ndan 1878 yılında İngiltere'ye kiralanmıştır. Egemenlik devrinin yapılmadığı bu dönem sonrasında Müslüman Türk halkı ile Ortodoks Rum halkı arasında uyuşmazlıklar ve ihtilaflar başlamıştır. 1. Dünya Savaşı döneminde savaş başlangıç yılı olan 1914'te ada önce İngiltere tarafından ilhak edilmiş, daha sonrasında ise 24 Temmuz 1923 Lozan Antlaşması ile egemenliği bu devlete resmi olarak bırakılmıştır. 1931 yılı sonrasında adada çoğunluk nüfusu oluşturan Ortodoks Rum halkının Yunanistan ile birleşme (Enosis)* talepleri sonrası iki halk arasındaki anlaşmazlıklar giderek artmaya başlamıştır. 2. Dünya Savaşı ve sonrasında ise tüm dünyada self determinasyon hakkının sömürge yönetimi altında yaşayan halklara bir uluslararası hukuk normu olarak kabul görmesi sonrasında ise adada yaşanan gelişmeler çok daha sancılı olmuştur (MFA).

1954 yılında Yunanistan'ın adanın geleceği ile ilgili self determinasyon hakkı kapsamında BM Genel Kurulu'na konuyu taşıması sonrasında sorun uluslararasılaşmıştır. Bununla birlikte ada içinde de Kıbrıs Ortodoks Rum halkı diplomatik mücadelenin yanında EOKA isimli bir tedhiş örgütü başlatarak, adanın Yunanistan ile mutlak surette birleşmesi için mücadele vermeye başlamıştır. Sorun 1955 yılında Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında önce Londra Konferansı ile görüşülmeye başlamış, tarafların konuya bakışlarının çok farklı olması sonucunda konferans bir sonuca ulaşmamıştır. Türkiye ada halklarını durumu ve kendi ulusal çıkarları çerçevesinde konuya çözüm bulmasını savunurken, Yunanistan konunun bir an önce adada çoğunluk nüfusu oluşturan Ortodoks Rumlara self determinasyon hakkı tanınması ve nihayetinde Enosisin gerçekleşmesini istemiştir. İngiltere ise iki taraf arasında hakem rolü oynayarak, net bir tutum sergilememiştir (Saçak, 2021).

Nihayetinde bu gelişmeler olurken adada iki halk arasında çatışmalar hızlanmış, Kıbrıslı Türkler de TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı)'yi kurarak, kendi hakları ve can güvenlikleri için savunma yapmaya başlamıştır. 1958 yılı sonunda İngiltere, Türkiye ve Yunanistan adada yaşanan gelişmeler karşısında ortak bir politika belirleyerek, adada bağımsız bir devletin kurulması için çalışmaya başlamıştır. 1959'da Zürih ve Londra Antlaşmaları ile İngiltere, Yunanistan ve Türkiye'nin garantörlüğünde adada bağımsız bir Kıbrıs Cumhuriyeti kurulması karar alınmıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti 1960 yılında kurulmuş ve böylece ada halkı için iki yeni bir dönem başlamıştır (Saçak, 2021).

Adada iki halkın eşit egemenliğine dayalı olarak kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ömrü uzun olmamıştır. 21 Aralık 1963'te iki halk arasında devletin varlığını devam ettirdiği yıllarda çıkan anlaşmazlıklar sonrasında tekrar çatışma başlamıştır. Bu noktada çatışmalar 1964 yılı ortasına kadar devam etmiştir. Kıbrıslı Rumlara bu dönemde ve sonrasında silah zoruyla 1960 Ortaklık Cumhuriyetini gasp ederek Kıbrıslı Türkleri tüm devlet organlarından dışlamış ve Anayasaya aykırı olarak Kıbrıs Cumhuriyeti'nin temel hükümlerini tek taraflı olarak değiştirmiştir (KKTC Enformasyon Dairesi).

*Yunanca'da Enosis kelimesi birleşme, ilhak demektir. Tarihsel olarak Kıbrıs Rum halkının Kıbrıs adasının Yunanistan'a bağlanmasını istemesi anlamında kullanılmaktadır.

Kıbrıs Türk halkı tüm bu yaşanan gelişmeler karşısında önce 1964 yılında Genel Komite adında bir oluşum meydana getirmişlerdir. Daha sonrasında ise Genel Komite 1967 yılında Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi'ni oluşturmuş ve Türklerin yaşadıkları bölgelerde yönetimlerini üstlenmiştir. Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi 20 Temmuz 1974'te Türkiye'nin adaya gerçekleştirdiği Barış Harekâtı sonrasında, Ekim 1974'te Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi adını almıştır. Bu yönetim sonrasında 13 Şubat 1975'te KTFD (Kıbrıs Türk Federe Devleti) ilan edilmiş ve böylece Kıbrıs Türk halkı ayrı bir varlık olarak yoluna devam etmiştir. Kıbrıs Türk halkının Federe devletini ilan etmesi sonrasında BM çerçevesinde 1977 ve 1979 Doruk Anlaşmaları ile adada yaşanan soruna çözüm bulmak amacı ile iki temel çerçeve belge hazırlanmıştır. Ancak Kıbrıs Rum tarafı bu süreçlerde Kıbrıs Türk halkını statüsü ve varlığını tartışma konusu yapmış ve uluslararası arenada BM'ye başvurarak bu varlığın aleyhinde kararlar alınması için çaba göstermiştir. Nihayetinde BM çerçevesinde adada yürütülen görüşmelerde Rum tarafının olumsuz tutum nedeniyle Kıbrıs Türk halkı 15 Kasım 1983'te self determinasyon hakkını kullanarak KKTC adı ile kendi devletini ilan etmiştir (Güler, 2004, s.110).

15 Kasım 1983'te ilan edilen ve Federe Meclis'in oybirliği ile aldığı bağımsızlık ilanı ile devlet ilanı İngiltere, Yunanistan, Güney Kıbrıs başta olmak üzere birçok ülke tarafından tepki ile karşılanmıştır. BM Güvenlik Konseyi 18 Kasım'da 541 sayılı kararı alarak KKTC'nin bağımsızlık ilanını geçersiz saymıştır. Aynı BM kararında örgüte üye devletlerin Kıbrıs Cumhuriyetinden başka bir devleti tanımamaları konusunda da ibare yer almıştır (Eroğlu, 2002, s.768). KKTC o günden bugüne Türkiye dışında başka bir ülke tarafından tanınmamıştır. Aslında ilk aşamada Pakistan KKTC'yi tanımış, Ürdün ise çekimsiz oy kullanmış (Tatar, 2018, s.730) ancak Pakistan bu kararını geri çekmiştir. Dolayısı ile o günden bugüne KKTC'ni Türkiye dışında hiçbir devlet tarafından tanınmamakta ve ikili ilişkiler kuramamaktadır. KKTC tanınma sorunu nedeniyle uluslararası ve ikili olarak birçok aktör tarafında siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ambargolara maruz kalmaktadır (Vatansever, 2021, s.1519).

KKTC'nin 1983 sonrasında tanınma konusunda karşı karşıya kaldığı durum GKRY (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi)'nin Kıbrıs Cumhuriyeti'nin devamı olarak görülmesi ve bağımsız bir ülkenin topraklarının sınırları ile bütünlüğün bozulması olarak görülmektedir. 2004 yılında AB (Avrupa Birliği)'ne de tam üye olarak katılan GKRY adanın tamamını temsilen birliğe alınmıştır. KKTC diplomatik, hukuki, ekonomik, siyasî, kültürel vs. birçok alanda kuruluşunu ilan ettiği 1983'ten beri De Jure olarak varlığını kabul ettirememiştir. De facto olarak ise o günden bugüne istikrarlı bir devlet yapısı içinde nüfusu, kontrol ettiği egemen sınırları, hükümet mekanizmaları ile varlığını sürdürmektedir (Türkeş, 2018).

KKTC temelde uluslararası hukuk kapsamında devletler için yasaklanan kuvvet kullanma yoluyla kurulduğu gerekçesiyle De jure olarak tanınmamaktadır. Bu nedenle De facto olarak Montevideo Sözleşmesi çerçevesinde devlet olmanın temel unsurlarını taşımasına rağmen uluslararası hukukta kurucu teori tartışmalarına göre şekil şartlarını karşılamadığı ileri sürülmektedir. Oysaki uluslararası hukuktaki açıklayıcı teori tartışmalarında Montevideo Sözleşmesine göre bir devletin tanınmamasının beyan edilmesi onun yok olduğu anlamı taşımamaktadır (Erdal, 2005, s.196).

KKTC kurulduğu 1983 yılından itibaren ayrı bir varlık olarak devletler düzeyinde Türkiye dışında tanınmasa da uluslararası örgütlenmeler ile de ilişkiler kurmuştur. Bu kapsamda ilk olarak KTDF olarak 1975 yılından itibaren İİT (İslam İşbirliği Teşkilatı) toplantılarına misafir olarak katılmıştır. 1976 yılından itibaren ise düzenli olarak İİT Dışişleri Bakanları toplantılarına ve 1981 yılından itibaren İTT Zirve toplantılarına katılmaktadır. KKTC'nin kurulmasından önce 1978 yılında KTFD İİT Dışişleri Bakanlar Konferansında "Turkish Muslim Community of Cyprus" ismi ile gözlemci statüsünde kabul edilmiştir. 1991 yılında ise İTT'nin İstanbul'da yapılan Dışişleri Bakanları toplantısında gözlemci statüsü güçlendirilmiştir. Bu yıldan itibaren KKTC İİT'nin tüm komite toplantıları ve İslam Kalkınma Bankası gibi bu örgüte bağlı olan kuruluşların çalışmalarına dâhil olmuştur (KKTC Dışişleri Bakanlığı).

Yine Haziran 2004'te İstanbul'da toplanan İTT Dışişleri Bakanlar toplantısında KKTC'nin varlığını tam anlamı ile teyit edecek çok önemli bir gelişme olmuştur. Bu toplantıda KKTC örgütünün o güne kadar yaptığı tüm organizasyonlarda gözlemci olarak Kıbrıs Türk toplumu ismi ile katılırken, bu tarihte ismi "Kıbrıs Türk Devleti" olarak değiştirilmiştir. Böylece İTT üyesi devletler KKTC'yi resmi beyanları ile ikili olarak tanımasalar da bu varlığın bir devlet olduğunu kabul etmişlerdir. Bu gelişme KKTC'nin uluslararası örgütler düzeyinde kendi adı ile devlet düzeyinde gözlemci üye olarak varlığını meşrulaştırmıştır. 2006 yılında İstanbul'da toplanan İTT Parlamento Birliği de KKTC'yi Kıbrıs Türk Devleti adı ile kayıtlarında kullanmaya başlamıştır (Kavas, 2007).

KKTC'nin 1990'lı yıllardan itibaren devlet olarak İTT bünyesinde gözlemci olarak Kıbrıs Türk devleti adı ile kabul edilmesi uluslararası örgütler kapsamında ilk olması ile birlikte 2000'lerde de devam etmiştir. Bu devamlılık Türk dünyasının aynı dönemde yukarıda ele alındığı gibi bütünleşme ve işbirliği kapsamında geliştirdiği TDT bünyesinde olmuştur.

KKTC Türk dünyası ile demografik, kültürel, dini, coğrafi, siyasi ve ekonomik bağları olan bir devlettir. 21. Yüzyılda Türk dünyasının yeniden organize olarak değişen dünya koşullarında bir araya gelerek oluşturduğu birlik ve ittifaklar da KKTC'nin de çok önemli bir yeri vardır. Türkiye'nin de desteği ile KKTC'nin Türk dünyası içinde kurulan TDT ile her türlü entegrasyon ve işbirliği süreçleri için de olması bu çerçevede 2000'li yıllarda sonun da gerçekleşmiştir (Akarçay, 2017, s.452).

12 Kasım 2021'de TDT Devlet Başkanları Konseyi İstanbul Zirvesi'nde kabul edilen 2040 Vizyonu ve Zirve sonuç bildirisinde teşkilatın Kıbrıs Türk halkıyla dayanışması teyit edilmiş ve teşkilat faaliyetlerine katılımı konusuna yer verilmiştir (Sarıkaya, 2021). Zirvede teşkilat Sekretaryası ortak bildirisinde ise Kıbrıs sorununun adil, kalıcı, sürekliliği olan ve karşılıklı olarak her tarafça kabul edilebilir çözümü vurgulanmıştır. Ayrıca Kıbrıs Türk halkının eşit ve temel haklarının güvence altına alınması vurgulanmıştır. Böylece TDT Kıbrıs Türk halkıyla olan dayanışmasını bu bildiri ile ortaya koymuştur. Bildiride Türkiye'nin Kıbrıs Türk halkının TDT faaliyetlerine davet edilmesi talebi de olumlu bulunmuş ve tanınmıştır (Uluçevik, 2022). 11 Kasım 2022 yılında ise KKTC TDT'ye gözlemci statüsünde resmi üye olarak katılmıştır. Böylece İTT sonrasında KKTC teşkilata resmi adı ile kabul edilmiştir (KKTC Cumhurbaşkanlığı, 2022).

KKTC'nin TDT'ye gözlemci üye olarak kendi adı ve varlığı ile kabul edilmesi başta GKRY olmak üzere birçok tarafça tepki ile karşılaşmıştır. AB tarafından ise bu kararın Birliğe üye ülkelerin toprak bütünlüğü ilkesi ve BM sözleşmesi kuralları ile çeliştiği belirtilmiştir. KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar ise bu açıklamaya tepki göstererek, AB'nin taraflı bir tutum sergilediğini ifade etmiştir. Tatar, 2004 yılında AB üyesi yapılan GKRY'nin uzlaşmaz tavırlarının bu tutumdan güç aldığını belirtmiştir (Euronews, 2022).

28 Nisan 2023'te Ankara'da toplanan TÜRKPA Genel Kurulu'nda KKTC Cumhuriyet Meclisi Türk Devletleri Parlamenter Asamblesine de gözlemci olarak kabul edilmiştir. Böylece KKTC'nin Türk dünyası ve bu havzanın en önemli işbirliği örgütü olan TDT ile ilişkileri güçlenerek devam etmiştir (Kıbrıs Postası, 2023).

KKTC'nin TDT'ye gözlemci olarak kendi adı ile kabul edilmesi hem bu devletin ayrı varlığının meşruiyetinde hem de Kıbrıs sorununda iki eşit egemen devlet olduğunun ortaya çıkmasında çok önemli bir gelişme olmuştur. KKTC'nin bu teşkilata gözlemci olarak katılması gelecekte de ayrı bir devlet yapısının kabul edilmesinde tezlerini güçlendirecek bir gelişmedir.

Yukarıda ele alındığı gibi bir devletin varlığından söz edebilmek için toprak, nüfus, siyasi otorite gibi şartları taşıyan KKTC bu durumu ile uluslararası toplumda ve örgütlerde de yer almaktadır. Tanınma olmasa bile bu durum devletin varlığını ortadan kaldırmamaktadır (Erdal, 2005, s.196). KKTC uluslararası sistemde bu durumu ile Türkiye dışında De jure tanınmadan da yer almış ve uluslararası ilişkilerde bir aktör olduğunu ortaya koymuştur. TDT'de gözlemcilik statüsü 2000'ler sonrası KKTC'nin ulusal bir varlık olarak varlığını güçlendirerek devam etmesinde çok önemli bir rol

oynamıştır (Şafak, 2023). Bu bağlamda KKTC Türkiye dışında TDT'ye üye ülkeler tarafından da De facto olarak tanınmıştır (Yalçınkaya, 2022).

KKTC'nin TDT'ye Anayasasındaki adı ile gözlemci olarak kabul edilmesi temelde büyük öneme sahip bir gelişmedir. Kıbrıs sorunu uzun vadeli olarak devam eden bir sorundur. Bu sorunun gelecekte adadaki mevcut durum ve yapıya göre adil ve sürdürülebilir bir çözüme ulaştırılmasında TDT ile olan resmi ilişkisinin tezlerine kuvvet vereceği ortadadır. KKTC TDT sayesinde Türk dünyasında oluşturulan işbirliğinin siyasi, ekonomik, güvenlik, ticaret, enerji gibi alanlarda da bir varlık olarak katkı sunacaktır. Kıbrıs adasının bulunduğu Doğu Akdeniz'den Orta Asya ile Kafkasya'ya kurulacak olan köprülerin ve kardeşlik bağlarının dünyadaki sistemsel dengeleri de etkilemesi söz konusu olacaktır. Dolayısı ile KKTC ile TDT arasındaki ilişkin güçlenerek devam ettirilmesi her iki taraf içinde ve yapısal olarak önemli değişimleri oluşturma potansiyeline sahiptir (Işıksal, 2022).

Türk dünyasında su, enerji, sınır, radikalizm gibi çeşitli sorunlar söz konusudur. Kısa vadede KKTC'nin TDT'ye gözlemci olarak kabul edilmesi varlığının De Jure olarak tanınmasını sağlamayacaktır ancak uzun vadede bölgeye gelecek istikrar KKTC ile olan ilişkilerde daha fazla bir açılım yapmalarını sağlama imkânına sahiptir (Soydan, 2022, s.4).

Ayrıca KKTC'nin İİT sonrasında gözlemci olarak üye olduğu TDT aynı zamanda AB üyesi Macaristan ile birlikte Türk devletlerinin entegrasyonu ve jeopolitik denge politikası ile kurulmuş uluslararası bir yapıdır. Bu yapının içinde KKTC'nin de yer alması stratejik olarak bugün ve geleceğinin güçlü bir biçimde sürdürülebilmesi açısından da çok önemli bir gelişmedir. Böylece KKTC'nin uluslararası toplumda varlığı yavaş yavaş daha da görünür olmaktadır. TDT zirvelerine düzenli olarak katılan KKTC hem teşkilatın varlığına da güç katmakta hem de kendi görüşlerini de dünya genelinde duyurabilmektedir. İkili olarak da TDT ülkeleri ile KKTC arasındaki işbirliği ve temasın daha da artması için önemli bir platform görevi görmektedir (Adasoy, 2022).

Dolayısı ile TDT ile KKTC'nin ilişkisi her iki taraf içinde birçok olumlu yönleri olan önemli bir durumdur. Bu ilişkinin gelecekte de artarak devam etmesi yerel, bölgesel ve küresel düzeyde önemi sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

4. Sonuç

Uluslararası ilişkilerin temel aktörlerinin başında olan devletlerin uluslararası hukukta varlıkları ve tanınmaları tartışılan konular arasında en önemli başlıklardan biridir. Uluslararası hukukta Kurucu ve açıklayıcı teoriler olarak temelde bu konuda iki farklı görüş bulunmaktadır. Her iki görüşte kendi içinde devletin varlığı konusundan yola çıkarak konuya farklı yaklaşmaktadır.

Temelde ise bir devletin varlığı için toprak, egemenlik gibi koşulların olmazsa olmaz olarak kabul gördüğü bu tartışmalarda devletlerin uluslararası düzeyde tanınmaları, o devletin veya yönetimin, statüsünün veya eylemlerinin kabul edildiği anlamına gelmektedir. Ancak tanıma ve tanınma kavramları bir devletin varlığını ya da yokluğunu ispata tek başına yeterli olmadığı gibi devletlerin ikili ilişki sürdürmemeleri, birbirlerini birer devlet olarak tanımadıkları anlamına da gelmemektedir. Bu bağlamda devletler uluslararası sistemde tanınmadan da yer alabilmekte ve uluslararası ilişkilerini geliştirebilmektedirler.

Uluslararası örgütlenmeler de devletler sonrasında uluslararası ilişkilerin diğer önemli bir aktörü olarak çok farklı amaçlarla ve fonksiyonlarla kurulan yapılardır. Bu yapıların hem pratikte hem de norm yönü ile uluslararası sisteme katkıları bulunmaktadır. Uluslararası örgütlenmelerde devletlerin birbiri ile olan ilişkilerinde ve uluslararası hukuk kapsamında etkili olan varlıklardır. Tanınma ve tanıma konularında uluslararası örgütlenmelerin de etkisi bulunmaktadır.

KKTC Kıbrıs adasında 1960'lı yıllardan beri varlığını ortaya koyan ve 1983'te devlet olarak ilan edilen Kıbrıslı Türklerin temel temsilcisidir. Bu devlet, ilanı sonrasında tanıma konusunda BM kararı ile uluslararası sistemden dışlanmıştır. Türkiye dışında başka hiçbir devletin De jure olarak tanımadığı

KKTC 1990'lı yıllardan itibaren uluslararası örgütlenmelere gözlemci olarak katılmaya başlamıştır. Önce İİT ile başlayan gözlemcilik 2000'li yıllarda TDT ile devam etmiştir.

2000'li yıllarda Türk dünyasının işbirliği için oluşturulan TDT jeopolitik ve jeostratejik olarak öncelikle bölgesel daha sonrasında ise küresel düzeyde politika üretme kapasitesi olan bir teşkilat olmak için yola çıkmıştır. TDT'nin gitgide güçlendirilerek sürdürülen kurumsal yapısı her alanda üye devletlerin birbirleri ile ve bir bütün olarak dünya genelinde güç ve istikrar çok önemli bir potansiyele sahiptir. 2022 yılında Türk dünyasının bir parçası olan KKTC'nin de resmi olarak bu teşkilata gözlemci olarak kabul edilmesi Doğu Akdeniz hinterlandında gücünü pekiştirecek bir adım olmuştur. İkili, bölgesel ve küresel düzeyde TDT KKTC ilişkileri teşkilatın stratejik, siyasi, ekonomik, askeri yapısını güçlendirecektir. Kültürel, dini, teknolojik, toplumsal vs. alanlarda ise teşkilat üyesi ülkelere katkı sağlayacaktır.

Uluslararası hukuk kapsamında De jure olarak tanınma sorunu yaşayan KKTC açısından TDT'ye gözlemci olarak kendi adı ile üye olması varlığının ortaya konmasında ve güçlendirilmesinde ileri bir adım olmuştur. KKTC 2022 yılında katıldığı bu teşkilat ile hem maruz olduğu kısıtlama ve ambargoları aşma konusunda hem de devlet olarak varlığını pekiştirme ile tezlerini güçlendirme konularında kazanımlar elde edecektir. Nitekim KKTC'nin De facto olarak tanınmasında TDT gözlemci üyeliği İİT gözlemci üyeliği sonrasında ikinci başarısı olmuştur. Bu ilişkinin bugün ve gelecekte de artarak devam etmesi her iki taraf açısından da somut başarılar ortaya koyma potansiyeline sahiptir. Bu nedenle bu ilişkinin her alanda güçlendirilerek devam ettirilmesi iki taraf açısından da stratejik olarak ve her alanda yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Adasoy, K. C. (2022, 2 Mayıs). KKTC ve Türk Devletleri Teşkilatı. *Kıbrıs Postası*. <https://www.kibrispostasi.com/c1-KIBRIS POSTASI GAZETESI/j2669/a39662-kktc-ve-turk-devletleri-teskilati>
- Akarçay, F. (2017). KKTC'nin Türk Dünyası tarafından tanınması: Durumlar, etkiler ve sonuçlar. *International Journal of Social Science*, 62, 443-454.
- Alpar, G. (2023). *Avrasya'da küresel güç mücadelesinin geleceği ve Türk Dünyası*. Erişim tarihi: 3 Mayıs 2023. <https://tasam.org/trTR/Icerik/70270/avrasyada-kuresel-guc-mucadelesinin-gelecegi-ve-turk-dunyasi>
- Amyerev, B. (2022). *Daha güçlü, bütünleşmiş ve birleşmiş Türk Dünyasına doğru*. Erişim tarihi: 3 Mayıs 2023. <https://turkicstates.org/assets/pdf/haberler/turk-devletleri-teskilati-genel-sekreteri-tarafindan-kaleme-alinan-makale-daha-guclu-daha-butunlesmis-ve-daha-birlesmis-turk-dunyasina-dogru-2676-163.pdf>
- Başaran, D. (2022). *Türk Devletleri Teşkilatı Semerkant Zirvesi: Güçlü ve bütünleşmiş Türk Dünyası'na doğru*. Erişim tarihi: 2 Mayıs 2023 <https://www.ankasam.org/turk-devletleri-teskilati-semerkant-zirvesi-guclu-ve-butunlesmis-turk-dunyasina-dogru/>
- Dedeoğlu, B. (1998). Uluslararası örgütlerin farklı sınıflandırma biçimleri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 49, 15-30.
- Durmaz, G. (2021). *Türk Devletleri Teşkilatı, Ural-Altay ve aklın yolu*. Erişim tarihi: 29 Nisan 2023 <https://www.sde.org.tr/gokberk-durmaz/genel/turk-devletleri-teskilati-ural-altay-ve-aklin-yolu-kose-yazisi-24648>
- Erdal, S. (2005). Uluslararası hukukta tanıma kurumu ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti örneği. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 157-196.
- Erkiner, H. H., & Eray İ. (2022). Uluslararası hukuk bakımından bir uluslararası örgüt olarak Türk Devletleri Teşkilatı, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, TDT Özel Sayısı, 217- 250.

- Eroğlu, H. (2002), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini Yaratan Tarihi Süreç ve Son Gelişmeler, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XVIII (54), 735- 793.
- Euronews. (2022, 14 Kasım). AB, Kuzey Kıbrıs'a 'Türk Devletleri Teşkilatı'nda gözlemci statüsünün verilmesini eleştirdi. Erişim tarihi: 23 Mart 2023 <https://tr.euronews.com/2022/11/14/ab-kuzey-kibrisa-turk-devletleri-teskilatinda-gozlemci-statusunun-verilmesini-elestirdi>
- Gönlübol, M. (1993). *Uluslararası politika ilkeler- kavramlar- kurumlar*. Attila Kitapevi.
- Güler, Y. (2004). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar Kıbrıs Meselesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Dergisi*, 5 (1), 101- 112.
- Güneş, Ü. (2016). *Hükümet dışı uluslararası örgütler ve insan hakları*. Erişim tarihi: 28 Mart 2023 <https://www.tuicakademi.org/hukümet-disi-uluslararası-orgutler-insan-hakları/>
- Hanayi, Ö. (2022). *Türk Devletleri Teşkilatı Semerkant Zirvesi: Ortak geçmişten ortak geleceğe*. Erişim tarihi: 1 Mayıs 2023 <https://www.eurasian-research.org/publication/turk-devletleri-teskilati-semerkant-zirvesi-ortak-gecmisten-ortak-gelecege/?lang=tr>
- Işıksal, H. (2022). 39. kuruluş yılında hedefine adım adım ilerleyen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. Erişim tarihi: 29 Nisan 2023 <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/-39-kurulus-yilinda-hedefine-adim-adim-ilerleyen-kuzey-kibris-turk-cumhuriyeti/2738295>
- İsmayılov, M. (2021). *Uluslararası hukuk kapsamında Taliban meşru bir hükümet olabilir mi?* Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023 <https://www.indyrturk.com/node/429966/t%C3%BCrki%C3%BC%87yeden-sesler/uluslararası%C4%B1-hukuk-kapsam%C4%B1nda-taliban-me%C5%9Fru-bir-h%C3%BCk%C3%BCmet-olabilir-mi>
- Kartal E. (2021). Türk Devletleri Teşkilatı'nın paradigması: 2040 vizyonu ve sekizinci zirvenin düşündürdükleri. *Türk Yurdu*, 412. Erişim tarihi: 3 Nisan 2023 <https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=5414>
- Kavas, A. (2007). *İslam Konferansı Teşkilatı ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yükselen konumu*. Erişim tarihi: 20 Nisan 2023. <https://tasam.org/trTR/Icerik/663/islam-konferansi-teskilati-ve-kuzey-kibris-turk-cumhuriyeti-nin-yukselen-konumu>
- Keskin, N. (2019). *Uluslararası hukukta tanıma*. Erişim tarihi: 29 Mart 2023 <https://www.akademikparadigma.com/uluslararası-hukukta-tanima/>
- Kıbrıs Postası. (2023, 29 Nisan). Cumhuriyet Meclisi, TÜRKPA'ya gözlemci üye kabul edildi. *Kıbrıs Postası*. https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n469650-cumhuriyet-meclisi-turkpaya-gozlemci-uye-kabul-edildi
- Kıran, A. (2017). Uluslararası hukukta devletleri tanıma ve tanıma teorileri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (3), 923-945.
- Kızıltoprak, S. (2022), *Türk Dünyasında bütünleşmeye doğru: Türk Devletleri Teşkilatı*. Erişim tarihi: 22 Mart 2023 <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turk-dunyasinda-butunlesmeye-dogru-turk-devletleri-teskilati/2735357>
- KKTC Enformasyon Dairesi. (2023, Nisan). *Tarihçe*. <https://pio.mfa.gov.ct.tr/hakkimizda/tarihce/>
- KKTCB. (2022, Kasım). *Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, KKTC'nin Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci üye olarak kabul edilmesini değerlendirdi*. <https://kktcb.org/tr/cumhurbaskani-ersin-tatar-kktcnin-turk-devletleri-teskilatina-gozlemci-uye-olarak-10392>
- KKTCB. (2023, Mart). *KKTC'nin Kuruluş Bildirgesi*. <https://www.kktcb.org/tr/belgeler/kibris-sorunu/1963-1983>
- Özdan S. (2018). Uluslararası örgütlerin meşruluğu üzerine. *Akademik Hassasiyetler*, 5 (10), 123- 144.

- Saçak, Y. (2021), *Kıbrıs Sorunu ve Türkiye'nin Enerji Politikalarının Doğu Akdeniz'e Etkisi*. 24 Nisan 2023 tarihinde <https://www.tuicakademi.org/kibris-sorunu-ve-turkiyenin-enerji-politikalarinin-dogu-akdenize-etkisi/> adresinden alındı.
- Sarıkaya, Y. (2021). *Türk Cumhuriyetlerden Türk Devletleri Teşkilatı'na 30 yılın muhasebesi*. Erişim tarihi: 2 Mayıs 20223 <https://www.tasav.org/index.php/turki-cumhuriyetler-den-turk-devletleri-teskilati-na-30-yilin-muhasebesi.html>
- Soydan M. Z. (2022). KKTC'nin Türk Devletleri Teşkilatı gözlemci statüsü ne anlama gelmektedir? *Sakarya Üniversitesi TÜRKMER*, KKTC 2022-1, s.1-4. https://turkmer.sakarya.edu.tr/sites/turkmer.sakarya.edu.tr/file/Mustafa_Zafer_Soydan_KKTC.pdf
- Sönmezoğlu, F. (2000). *Uluslararası politika ve dış politika analizi*. Filiz Kitapevi.
- Şafak, E. (2023). *KKTC ve Türk Devletleri Teşkilatı*. Erişim tarihi: 29 Nisan 2023 <https://yde.neu.edu.tr/kktc-ve-turk-devletleri-teskilati/>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023, 25 Nisan). *İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ile ilişkiler*. <https://mfa.gov.ct.tr/tr/dis-politika/uluslararası-orgutler/oic/>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023, Nisan). *Kıbrıs Meselesinin tarihçesi, BM müzakerelerinin başlangıcı*. https://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa
- Tatar, V. (2018). Turkish Republic of Northern Cyprus and Kosovo's declaration of independence in the context of United Nations' recognition policies. *Turkish Studies*, 13 (3), 723-736.
- Telli, K. (2011). İnsan haklarının gelişiminde uluslararası kamu örgütlerinin rolü: Etkinlik ve eksiklik denklem, *TAAD*, 1(5), 397- 418.
- Türk Devletleri Teşkilatı. (2023, 22 Mart). *Türk Devletleri Teşkilatı*. <https://www.turkicstates.org/tr/turk-konseyi-hakkında>
- Türkeş, İ. (2018). *Uluslararası hukukta devlet tanımı ve tanınmayan devletlerin statüsü*. Erişim tarihi: 29 Mart 2023 <https://www.tesadernegi.org/uluslararası-hukukta-devlet-tanımı-vetanınmayan-devletlerin-statusu.html>
- Uluçevik, T. (2022). *Türk Devletleri Teşkilatı (KKTC) ve Kıbrıs*. 25 Nisan 2023 tarihinde <https://www.turksam.org/detay-turk-devletleri-teskilati-kktc-ve-kibris> adresinden alındı.
- Vatansever, M. (2012). Kıbrıs sorununun tarihi gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12, Özel S., 2010, 1487- 1530.
- Yalçınkaya, A. (2022). *Türk Devletleri Teşkilatı, KKTC'yi de facto tanımıştır*. Erişim tarihi: 23 Mart 2023 <https://www.21yyte.org/tr/merkezler/bolgeselarastirmamerkezleri/balkanlar-ve-kibris-arastirmalari-merkezi/turk-devletleri-teskilati-kktc-nidefactotanimistir>

Makale Bilgi Formu

Yazarın Katkıları	Makale tek yazarlıdır.
Çıkar Çatışması Bildirimi	Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Destek/Destekleyen Kuruluşlar	Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.
Etik Onay ve Katılımcı Rızası	"Uluslararası Hukukta Tanınma Kavramı Çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türk Devletleri Teşkilatı İlişkisi" başlıklı çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir. Yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı yazar tarafından beyan edilmiştir.
